

**Sygn. akt V U 2006/12**

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO Stanisław Stankiewicz

Protokolant: Bożena Radziusz

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2013 roku w Białymstoku

sprawy **M. P. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.**

o rentę rodzinną

na skutek odwołania **M. P. (1)**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 14 kwietnia 2011 roku

Nr (...) -1/25/R

**oddala odwołanie**

**sygnatura akt V U 2006/12**

## UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 14 kwietnia 2011 r. - wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) - przyznał M. P. (1) prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu J. P. (1) od dnia 1 lutego 2011 r., tj. od początku miesiąca, w którym złożył wniosek o przyznanie tego świadczenia. Owo żądanie Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 17 lutego 2011 r. wydanym w sprawie sygn. akt V U 60/11 przekazał O/ZUS do rozpoznania.

W odwołaniu od powyższej decyzji M. P. (1) wniósł o przyznanie mu prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu za okres od dnia 1 października 2002 r. do dnia 1 lutego 2011 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku po rozpoznaniu jego odwołania wyrokiem z dnia 2 lutego 2012 r. oddalił je. Sąd Okręgowy ustalił, że J. P. (2) złożyła wniosek o przyznanie na rzecz małoletnich dzieci M. i M. P. (2) prawa do renty rodzinnej. Organ rentowy decyzją z dnia 30 października 2002 r. odmówił wnioskodawczyni przyznania prawa do świadczenia uznając, że jego zmarły ojciec w ostatnim 10-leciu przed datą zgonu tj. od dnia 28 lipca 1992 r. do dnia 28

lipca 2002 r. posiadał okres zatrudnienia wynoszący 2 lata i 9 miesięcy, a ponadto zgon nastąpił w okresie dłuższym niż 18 miesięcy od ustania zatrudnienia. Decyzja ta uprawomocniła się. Wskutek ponownego wniosku złożonego przez wnioskodawczynię organ rentowy wydał decyzję z dnia 28 listopada 2008 r. przyznającą M. P. (1) do ukończenia przez niego 18 roku życia rentę rodzinną w drodze wyjątku. Następnie organ rentowy decyzją z dnia 10 listopada 2010 r. odmówił J. P. (2) przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu J. P. (1). Wskutek odwołania od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 17 lutego 2011 r. w sprawie sygn. akt V U 60/11 przyznał J. P. (2) prawo do świadczenia od dnia 8 października 2010 r., zaś wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy o rentę rodzinną na rzecz dzieci – M. i M. P. (1) przekazał organowi rentowemu do rozpoznania.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych rozpoznając przekazany przez Sąd Okręgowy w Białymstoku wniosek o rentę rodzinną na rzecz M. P. (1) przyznał zaskarżoną decyzją z 14 kwietnia 2011 r. prawo do świadczenia od dnia 1 lutego 2011 r. Wobec twierdzenia J. P. (2), iż jej mąż J. P. (1) był niezdolny do pracy także przed datą zgonu, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy na okoliczność, czy J. P. (1) był osobą niezdolną do pracy przed dniem zgonu ewentualnie od jakiej daty. Biegli stwierdzili, iż J. P. (1) przed datą zgonu nie był całkowicie niezdolny do pracy. Stąd też Sąd Okręgowy uznał, że słusznie organ rentowy przyznał rentę rodzinną na rzecz M. P. (1) od miesiąca złożenia wniosku.

W wyniku rozpoznania apelacji M. P. (1) Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 11 stycznia 2012 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał Sądowi Okręgowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny wskazał, że wnioskodawca w odwołaniu od decyzji kwestionował datę przyznania mu prawa do świadczenia wskazując że pierwotny wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej złożył już w dniu 16 października 2002 r. Organ rentowy decyzją z dnia 30 października 2002 r. odmówił J. P. (2) przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłym J. P. (1) na rzecz małoletnich dzieci M. i M. P. (2) uznając, iż zmarły w ostatnim 10-leciu przed datą zgonu tj. od dnia 28 lipca 1992 r. do dnia 28 lipca 2002 r. posiadał okres zatrudnienia wynoszący 2 lata i 9 miesięcy, a ponadto zgon nastąpił w okresie dłuższym niż 18 miesięcy od ustania zatrudnienia. Decyzja ta uprawomocniła się. Wobec brzmienia art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na datę wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 30 października 2002 r., organ rentowy nie miał wówczas możliwości przyznania M. i M. P. (2) prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Dopiero ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej do art. 57 dodano ust. 2 w brzmieniu: „2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.”. Ta wersja art. 57 ustawy obowiązuje od dnia 1 października 2003 r., zatem dopiero od tej daty można było uznać, że wobec zmarłego J. P. (1) nie jest konieczne spełnienie warunku powstania niezdolności do pracy w okresach ubezpieczenia wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 lub albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Sąd Apelacyjny zauważył, że J. P. (2) i M. P. (2) w dniu 2 grudnia 2002 r. złożyły wniosek o przyznanie renty rodzinnej w drodze wyjątku na rzecz M. i M. P. (2). Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 5 lutego 2003 r. odmówił przyznania prawa do tego świadczenia. Dopiero wskutek wniosku J. P. (2) złożonego w dniu 8 września 2008 r. organ rentowy decyzją z dnia 28 listopada 2008 r. przyznał M. P. (1) rentę rodzinną w drodze wyjątku do czasu ukończenia 18 roku życia. M. P. (1), odwołując się od decyzji z dnia 14 kwietnia 2011 r. wniósł o przyznanie mu prawa do renty rodzinnej za okres od dnia 1 października 2002 r. do dnia 1 lutego 2011 r. Powołał się między innymi na błędną interpretację przepisów prawa dokonaną przez organ rentowy, która to kwestia nie została przez Sąd Okręgowy wzięta pod uwagę przy rozpoznaniu niniejszej sprawy. Sąd Okręgowy rozważył jedynie możliwość przyznania wnioskodawcy prawa do świadczenia za okres wcześniejszy niż od dnia 1 lutego 2011 r. z uwagi na spełnienie przez zmarłego J. P. (1) przesłanek warunkujących przyznanie prawa do renty w okresie wcześniejszym, przed datą zgonu. Jednakże Sąd Okręgowy nie wziął pod uwagę możliwości popełnienia przez organ rentowy błędu w przyznaniu wnioskodawcy prawa do świadczenia. Takie żądanie wnioskodawcy wyrażone w odwołaniu od przedmiotowej decyzji nie było przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego.

W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uznał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy powinien przeanalizować w pierwszej kolejności postępowanie organu rentowego w niniejszej sprawie, a w szczególności postępowanie związane z przyznaniem M. P. (1) prawa do renty rodzinnej w drodze wyjątku. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wyjaśnienia przez Sąd Okręgowy wymaga kwestia, czy wobec zmiany brzmienia art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i dodanie od dnia 1 października 2003 r. ust. 2 do treści tego przepisu, organ rentowy miał możliwość przyznania M. P. (1) prawa do renty rodzinnej „zwykłej”, dysponując wnioskiem o przyznanie prawa do renty rodzinnej w drodze wyjątku. W tym celu Sąd Okręgowy powinien przede wszystkim zażądać z organu rentowego akt dotyczących tego postępowania ewentualnie dopuścić inne dowody, które uzna za niezbędne. Następnie zaś Sąd Okręgowy powinien ocenić postępowanie organu rentowego, biorąc pod uwagę ewentualną możliwość dopuszczenia się błędu przez organ rentowy, o którym mowa w art. 133 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jeżeli Sąd Okręgowy ustali, że odmowa przyznania M. P. (1) prawa do świadczenia za okres wcześniejszy tj. przed dniem 1 lutego 2011 r. była następstwem błędu organu rentowego, powinien wówczas rozważyć możliwość przyznania wnioskodawcy prawa do świadczenia za okres 3 lat zgodnie z art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy. Sąd Apelacyjny uznał, że dopiero po zajęciu przez Sąd Okręgowy stanowiska w powyższych kwestiach, będzie można uznać, że dokonał on kontroli merytorycznej poprawność zaskarżonej decyzji.

***Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy w Białymstoku ustalił i zważył co następuje:***

***Odwołanie M. P. (1) jest niezasadne.***

Bezspornym w sprawie było, że Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 17.02.2011 r. przekazał O/ZUS wniosek J. P. (2) o ponowne rozpoznanie sprawy o rentę rodzinną na jej rzecz oraz dzieci M. i M. P. (1). Biorąc pod uwagę, że tym samym orzeczeniem przyznał

J. P. prawo do tego świadczenia od 8.10.2010 r. należy uznać, iż przekazany wniosek mógł dotyczyć tylko daty od jakiej nabyła ona to świadczenie. Jeśli chodzi o jej dzieci, to w sprawie VU 60/11 nie brały one udziału jako strona i przekazanie wniosku matki, która działała bez ich pełnomocnictw może tylko dziwić.

Skoro wniosek dotyczył ponownego ustalenia prawa do świadczenia organ rentowy musiał zastosować w sprawie art. 133 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten stanowi, że w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczenia, przyznane świadczenie wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do świadczenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu,
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc złożenia wniosku, jeżeli odmowa przyznania świadczenia była następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Nie ulega wątpliwości, że błędem organu rentowego jest błąd poprawiony w decyzji odmawiającej przyznania świadczenia. O/ZUS odmówił

M. P. (1)prawa do renty rodzinnej decyzją z dnia 30.10.2002 r. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny art.57 ustawy z 17.12.1998 r. został znowelizowany od 1.10.2003 r. Dopiero od tej daty od ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat

i bycie całkowicie niezdolnym do pracy nie można wymagać aby też udowodnił, iż utracił zdolność do pracy w określonym okresie składkowym lub nieskładkowym, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Zdaniem Sądu Okręgowego, decyzji z dnia 30.10.2002 r. nie można nic zarzucić.

Sąd Apelacyjny w swoim uzasadnieniu zasugerował, że błąd organu rentowego w niniejszej sprawie może polegać na zaniechaniu. Wnioskodawca prezentował je od początku sprawy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie można z nim zgodzić się z uwagi na treść art.116 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten w sposób jednoznaczny stanowi, że postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Potwierdzenie tej zasady, jeśli chodzi o rentę rodzinną, znajduje się w art.129 ust.2 – „w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną”.

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych świadczenie w drodze wyjątku może przyznać też tylko na podstawie stosownego wniosku. Z mocy art. 124 ustawy z 17.12.1998 r. stosuje on przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Decyzją z 5.02.2003 r. odmówił przyznania M. P. (1) renty rodzinnej w drodze wyjątku. Następnie 1.04.2003 r. utrzymał w mocy tę decyzję. WSA w Warszawie wyrokiem z 12.01.2004 r. oddalił skargę na tę decyzję. Drugi wniosek o wyjątkowe świadczenie został złożony we wrześniu 2008 r. Decyzją z 28.11.2008 r. Prezes ZUS przyznał M. P. (1) rentę rodzinną do ukończenia 18 roku życia. Decyzją z 13.10.2009r. odmówił przyznania renty na innej podstawie.

M. P. (1) zaskarżył decyzję z 1.12.2009 r. utrzymującą w mocy decyzję z 13.10.2009 r.

WSA w Warszawie wyrokiem z dnia 8.04.2010 r. oddalił jego skargę. Odpis tego orzeczenia z uzasadnieniem otrzymał 24.05.2010 r. W czerwcu 2010r. WSA ustanowił mu pełnomocnika z urzędu.

Sąd administracyjny w uzasadnieniu swego wyroku wyjaśnił

M. P. (1), że może z powodu długiego okresu ubezpieczenia jego ojca dochodzić przyznania mu renty w trybie ustawowym. Dodatkowo zacytował uchwałę 7 sędziów SN z 23.03.2006 r. (I UZP 5/2005) dotyczącą prawa do renty osoby całkowicie niezdolnej do pracy, która udowodniła staż ubezpieczeniowy w wymiarze ponad 25 lat.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wnioskodawca już w maju 2010 r. wiedział, że może nabyć prawo do renty rodzinnej po ojcu. Ewentualne wątpliwości mógł wyjaśnić mu profesjonalny pełnomocnik. To, że nie skorzystał z danej mu szansy obciąża wyłącznie go. Nie może być tak, aby osoba, która nie korzysta z sobie wiadomych powodów z przysługującego jej prawa skutecznie obciążyła skutkami swego zaniechania organ rentowy.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Z tego względu odwołanie M. P. (1) podlegało oddaleniu na mocy art.477<sup>14</sup> § 1 kpc.